

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Sacrorvm Ritvvm Et Caeremoniarvm

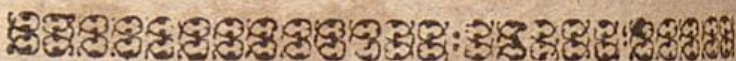
Vinitor, Gerlacus

Coloniae Agrippinae, 1656

I. De Vesperis solennibus,

urn:nbn:de:hbz:466:1-9459

poris ac Sanguinis D. N. Iesu Christi, in canticis & Organ's altissimum potest seruari silentium: omnesque quotquot sunt in templo, Clerici, Cantores, Organistæ, Custodes, ijque qui Organorum folles agunt, in genua procumbere, & facie ac animo ad SS. Sacramentum conuersi, Deum cum omni deuotione ac pietate adorent.

PARS V.

TITVLVS I.

De Vesperis solemniter Celebrandis.

*Cærem. Epif.
lib. 2. cap. 3.
Gauantius
comment. in
Rubr. Bre-
narij fest.
20. c. 3. n. 8.*

1. SACERDOS hebdomadarius officium Vesperarum solemniter factururus, in Sacristia pluuiali coloris temporis seu festo conuenientis supra superpelliceum sine stola aut etiam super Amictum, Albam, Cingulum, & stolam in modum crucis ante pectus indutus, medius inter duos assistentes similiter indutos iunctis manibus & cooperto capite procedit è Sacristia ad chorum hoc ordine.

*Gauantius
lib. 2. c. 1.*

2. Procedunt duo Acolythi deferentes candelabra cum candelis accensis; quos sequitur solus Cæremoniarius, si adest, tum alij de clero bini, deinde ministri pluuiialibus induti bini & bini, postremò Celebrans medius inter duos vltimos pluuiialibus indutos, qui simbrias anteriores pluuiialis ipsius parumper eleuant: & omnes hi, exceptis Acolythis, operto capite, iunctis manibus, oculis demissis & incessu modesto procedant, nemini caput detegentes nisi Episcopo, aut alijs Prælati, aut summis Principibus.

*Cærem. Epif.
lib. 2. c. 1.*

3. Cùm peruenerint ante Altare, discedentibus alijs ad Chorum, Celebrans, ministri pluuiialibus induti, & Acolythi stabunt Lineâ rectâ, Cæroferarijerunt omnium postremi hinc, inde à lateribus,

canticis & Or-
am : omnesque
antores. Orga-
n folles agunt,
o ad SS. Sacra-
uotione accie.

lateralibus, in eorum medio presbyteri pluuiiali-
bus parati, & inter ipsos medius sacerdos Cele-
brans paratus: simulque omnes delecto capite
genuflectent, genuflexique parumper orabunt,
deponentibus Acolythis sua Candelabra, cum ce-
reis extinctis super gradu Altaris laterali seu pla-
no Capellæ.

222222

4. Sacerdos Celebrans cum assistentibus &
Cæremoniario, postquam aliquantulum orauc-
tint surgit, & facta pariter altari profunda incli-
natione, vel si in eo sit Sanctissimum Sacramen-
tum denuò genuflexione, ducente Cæremonia-
rio accedit ad parata scamna in cornu Epistola,
ibique Celebrans sedet alijs alijs assistentibus
puluino saltem supposito. Vel Celebrans cum mi-
nistris prædictis salutando canonicos ab utraque
parte Chori capitis inclinatione, ducente Cære-
moniario, accedit ad primum stallum seu sedem
ab ea parte ubi illa hebdomada Chorus assignatur,
in qua sede positum sit puluinar, & alterum cum
tapete super scamno seu genuflexorio ante eun-
dem posito super quo erit liber continens Anti-
phonas, Hymnum. & alia quæ erunt dicenda ad
usum Celebrantis, vel super legili; quod apponi-
tur, & amouetur, pro ut opus est. Reliqui parati
ibunt ad scamna loco congruenti parata in plano
Chori. Celebrans verò sedet ibi paululum stanti-
bus alijs paratis ante eum in plano: interim cam-
panæ pulsantur, & organa tanguntur, donec per
Cæremoniarium detur signum Celebranti,
incipiendi, tunc enim statim cessant orga-
na.

Cærem. Epif.
locuet.

brandis.

ficiam Vesp.
Sacristia plu-
uenciens su-
ciam super A-
am in modum
inter duos al-
s manibus &
ia ad choram
erentes cande-
sequitur solus
de clero bini,
bini & bini,
duos vltimos
anteriores plu-
omnes hi, ex-
ctis manibus,
o procedant,
opo, aut alijs

5. Cum per Cæremoniarium sit signum incho-
andi, Celebrans surgit, surgentibus omnibus de
Choro, & stans delecto capite, dato bireto Cære-
moniario, aut alio Clerico, versus Altare dicit ma-
nibus iunctis & secreto *Pater noster* & *Aue Maria*
quibus

Cærem. Epif.
lib. 2. cap. 1.

, discedenti-
nistri pluui-
neâ rectâ. Ce-
inc, inde à
lateribus,

quibus integrè dictis eleuatur eidem pars dextra pluuialis anterior per viciniorem paratum seu per Cæremoniarium, & idem manu dextra, palmæ manus ad se versa, & omnibus digitis iunctis & extensis, faciens sibi signum Crucis à fronte ad pectus cantat intelligibili voce *Domine adiuutorium meum intende.* Et pro vnoquoque verbo tangit manu primò frontem, deinde pectus, mox humerum sinistrum, vltimò dextrum ita vt finiat verba & Crucis signum & in fine iungit manus ante pectus.

*Cærem Epif.
loco citato.*

6. Cum chorus cantat versum *Gloria Patri, &c.* annuente Cæremoniaro Celebrans & omnes alij caput inclinant versus Crucem super Altari vsque ad versiculum. *Sicut erat, &c.* qui cum dicitur primus ex assistentibus ministris paratis, factâ altari reuerentiâ, ac ducente Cæremoniaro, aut alio, si absit, accedit ante ipsum Celebrantem, cui profundè se inclinat, cauens tamen ne terga vertat Altari & expleto per Chorum Versiculo *Sicut erat, &c.* & *Alleluia* vel *Laus tibi Domine, &c.* ipse stans præintonat illi antiphonam primi psalmi, qua per Celebrantem repetitâ, ipse iterum factâ reuerentiâ ante illum, & Altare, vt prius, recedit cum Cæremoniaro ad sedilia in plano Chori deposita, hinc inde, & ornata panno viridi, aut rapetibus, ibi stat cum alijs.

7. Expleta per Chorum Antiphona ipsi Assistentes ex consuetudine aut duo Cantores superpelliceis induti, intonant primum versum psalmi vsque ad medium in medio Chori. Quo inchoato, & non prius Celebrans & omnes alij sedent, tecto capite sicque remanent, sedentes vsque ad Capitulum, nisi quatenus pro intonatione Antiphonarum & Psalmorum surgere debeant.

8. Cum dicitur versus *Gloria Patri, &c.* in fine cuiuslibet psalmi, omnes caput deregunt, illud-
que

que sedentes profundè inclinant, eo modo inclinati permanentes vsque ad versiculum *Sicut erat,* &c. ex Iusue.

5. Reliquas quatuor Antiphonas Cantores duo præintonant Canonicis ab vtraque parte Chori per ordinem incipiendo à dignioribus; & cum aliquis ex Canonicis resumpturus Antiphonam surgit, pariter omnes, tam Canonici, quàm alij de clero surgunt & illo sedente, sedent.

6. Cum cantatur vltimus Psalmus, thuriferarius, facta debita reuerentia Celebranti, & Choro, accedit ad Altare, vbi facta ei prius genuflexione, accendit cereos Ceroterariorum. Deinde facta iterum genuflexione recedit in Sacristiam vbi in thuribulo ignem præparat & alia sibi necessaria.

10. Circa finem eiusdem vltimi Psalmi, Ceroterarij comite Cæremonario factis Celebranti, & Choro debitis reuerentijs accedunt ad Altare, vbi genuflectunt, candelabra cum cereis accensis accipiunt, & dum repetitur vltima Antiphona, vel citius, ambo, eodem comite Cæremonario cum eisdem cereis accensis simul cum dictis ministris paratis accedunt ad Celebrantem, eique faciunt reuerentiam, seque hinc inde antecum & à lateribus eius in plano collocant facie ad se inuicem versa.

11. Finita vltima Antiphona seu sono organi, Celebrans surgens, biretum tradit Cæremonario, capite detecto iunctisque manibus stans Capitulum cantat ex libro super pulpitem vel genuflexorium posito, vel etiam ab aliquo Clerico sustentato.

12. Finito Capitulo, & responso per Chorum *Cærem. Epif. lib. 2. cap. 1.* *Deo gratias* vnus ex ministris assistentibus paratis, prius facta altari debita reuerentia, accedit proprius ante faciem Celebrantis, eique præintonat

*Cærem. Epif.
lib. 2. cap. 1. & 5*

*Cærem. Epif.
lib. 2. cap. 1.*

nat

nat initium Hymni, quo per eum repetito, assistentes factis iterum debitis reuerentijs, recedunt ad loca sua, vbi stant nudo capite sicut & Cæteri de Choro vsq; ad finem Hymni; Ceroferrarij post inchoatum Hymnum reponunt Candelabra in loco aliquo congruo Chori, vel iuxta Altare, si Chorus non multum ab Altari distet.

13. Post Hymnum duo ex iisdem paratis assistentibus, accedentes ad medium Chori ante Altare cum debita reuerentia æqualiter ibi stantes cantant simul Versum voce altiori, quibus Chorus respondet. In plurimis tamen Ecclesijs, duo Acolythi, & sæpè Ceroferrarij, pari disciplina, eundem versum in eodem loco decantant manibus iunctis, & sine candelabris.

14. Dum Chorus respondet ad versum, dignior assistentium comite Cæremoniario, rediens ante celebrantem cum debita reuerentia prætonat illi Antiphonam ad *Magnificat*, qua per Celebrantem repetita, ipse Celebrans, & alij omnes in Choro sedent, si sit festum duplex quousque per Chorum perficiatur.

15. Interim duo Acolythi, seu ipsi Ceroferrarij accendunt ad Altare, vbi facta genuflexione hinc inde, eleuant partem anteriorem veli, seu rapetis illi superpositi, nisi fortè illud iam antè factum fuerit. Deinde Candelabra recipiunt & cum debita reuerentia accedunt ad Celebrantem, vel ad medium Chori, vbi stantes Celebrantem expectant. Si tamen Chorus sit iuxta vel prope Altare, ibidem expectant.

16. Finita Antiphona in Choro, duo ex assistentibus pluuiialibus indutis, intonant Canticum *Magnificat*, & tunc omnes surgunt; Celebrans verò, omnesq; alij assistentes depositis beretis suis super sedilia sua, factoq; sibi signo Crucis à fronte ad pectus, saluantes hinc inde Canonicos

nonicos capitis inclinatione nudo capite, manibusque iunctis ad Altare procedunt: Thuriferario, Ceroferarijs, & Cæremoniario ante eos præcedentibus, ita vt duo postremi assistentes, hinc inde eleuent partem anteriorem pluuialis Celebrantis.

17. Deinde ante infimum gradum, facta Al- Cærem. Epif. lib. 2.
tari debita reuerentia Celebrans cum duobus dignioribus assistentibus ascendit ad medium Altaris, eoq; osculato cõuertens se ad cornu Epistolæ, imponit ac benedicit thus in thuribula ministrante primo assistente Cochlear & Nauiculam, & Thuriferario Thuribulum; acceptoque Thuribulo per manum eiusdem assistentis Thurificat Crucem, Reliquias, seu imagines & Altare nihil dicens eo prorsus modò, vt pagina 286. præscriptum est, Assistente à dextris ipsius, eleuante partem dextram pluuialis, altero à sinistris, ne ipsam Thurificantem impediunt; interim verò alij assistentes, si adsint, stant in plano versa facie ad Altare.

18. Si aliud Altare est incensandum, puta in Gauantus sect. 10. c. 3. num. 18.
quo asservatur SS. Sacramentum, seu alicuius Sancti, promore locorum de quo fuit festum, præcedunt Acolythi, & procedunt alij parati, vt in initio Vesperarum; atque Celebrans ea omnia facit quæ in incensatione Altaris fiunt, excepto quod non ponit incensum in Thuribulum.

19. Incensatione Altaris, seu Altarium per- Gauantus loco citato. no 19.
fecta, Celebrans reddit Thuribulum primo assistenti, & ille Thuriferario stanti in cornu Epistolæ, tum rediens ad medium Altaris, & assistentes hinc inde simul cum eo caput inclinant Cruci, postea in planum descendentes, debitas facient Altari reuerentias & eo ordine in Chorum redeunt quo venerant, ac seratis iisdem salutationibus.

20. Mox

20. Mox Celebrans stans in loco suo, inu-
to prius ad honorem incensationis capitis incli-
natione Canonico proximiori seu digniori qu-
immediatè, post eum incensari debet, incensatu-
à digniori assistente triplici ductu, cum profunda
inclinatione ante & post incensationem, cui et-
iam Celebrans modicum respondet.

21. Deinde Thuriferarius recepto de manu
eiusdem Assistentis thuribulo, thurificat omnes
Canonicos Ordine suo, cum reuerentijs ante &
post duplici ductu. Si Assistentes sint eiusdem or-
dinis cuius sunt Canonici, incensantur ante Ca-
nonicos, quia sunt parati; Si verò inferioris, post
Canonicos, sed semper duplici ductu, ceteros
de Choro vnico ductu, & postremò populum,
vt in Missa, in medio, à dextris & à sinistris, Ce-
lebrante autem cantante *Dominus vobiscum* cel-
sabit à thurificatione quamuis non omnes thu-
rificati fuerint.

*Cerem. Episc.
lib. 2. cap. 3.*

22. Dum dicitur versus *Gloria Patri*, Thuri-
ferarius cessans ab incensatione se inclinat ver-
sus Altare, quo dicto, prosequitur incensatio-
nem, si iam non est completa.

23. Cum repetitur Antiphona post Canti-
cum Magnificat, tunc, non prius, sedent omnes.
Interim Acolythi duo cum Candelabris, ac Ce-
reis accensis & ministri parati accedunt ad Ce-
lebrantem assistendo, vt supra, factis solitis reue-
rentijs.

24. Expleta Antiphona, omnes surgunt, &
Celebrans iunctis manibus, ac nudo capite, can-
tat versus Altare *Dominus vobiscum*, *Oremus*, &
Orationem cum sua conclusione, vel plures pro
qualitate temporum, secundum regulas & Ru-
bricas Breuiarij.

25. Quà seu quibus finitis, dum Celebrans di-
cit *Dominus vobiscum* duo ex assistentibus, facta
inclina-

Inclinatione Celebranti, accedunt ad medium Chori versus Altare, vbi antea verum decantauerunt, ibique facientes prius Altari debitam reuerentiam, cantant *Benedicamus Domino*, tum facta iterum debita reuerentia ad Celebrantem redeunt, responsoque per Chorum seu Organum *Deo gratias* Celebrans humiliore voce dicit verbum *Fidelium anima*, &c.

26. Dum dicitur *Benedicamus Domino* Ceroferarij cum debitis reuerentijs recedunt & candelabra vbi prius in Choro deponunt, si statim Celebrans non debet recedere in Sacristiam. Thuriferarius verò deposito suo thuribulo in sacristia, redit in Chorum.

27. Si faciendæ sint aliquæ commemoraciones, Antiphonæ debent inchoari à quibusdam Cantoribus designatis regulariter, vel à duobus ex Assistentibus, versus verò à duobus tantum Cantoribus debent decantari.

28. Si Completorium immediatè dicitur post Vesperas, dicto a Celebrante *Fidelium anima*, vt supra, Assistentes, sumptis biretis de manu Cæremoniarj, cum Ceroferarijs, & eodem Cæremoniarj salutatis Clericis, nudo capite ab vtraque parte Chori, discedunt per Chorum, & extra illum recto capite, eodem ordine quo venerant in Sacristiam redeunt, & si contingat eos transire ante, vel prope maius Altare, genuflectere debent ad gradus illius, vt in initio Vesperarum, ibique aliquantulum orient: si verò non sint oraturi. Ceroferarij semper genuflectunt, & alij profundè se inclinant nudato capite, postea in Sacristiam redeunt.

29. Si verò non sequatur Completorium, *Gauantur* dicto à Celebrante grauiori voce *Dominus det nobis suam pacem*, post Orationem Dominicam, *sect 10. c. 8. num. 23.*

Celebrans

Celebrans incipit eadem voce Antiphonam de B. Maria Virgine, quam postea stans ibidem, vel genuflectens pro ratione temporis prosequitur cum alijs; quâ finita ipse Celebrans etiam stans, vel genuflexus dicit versum, & stans semper dicit *Oremus* & Orationem, in cuius fine dicit *Deus in auxilium, &c.* Tum Ceroferarij candelabra sua resumunt, ad Celebrantem accedunt, & cum eo & alijs facta debita Choro, & postea Altari reuerentia, omnes paramenta deponunt, adiuantibus iisdem Ceroferarijs.

30. Si immediatè post Vesperas faciendâ sit Processio, aut cantandâ Litaniâ tam B. Mariæ Virginis quàm omnium Sanctorum, aut continuandum aliud officium, statim dicto *Benedicamus Domino*, id faciendum est omisso versu *Fidelium anima, &c.* Qui versus etiam non dicitur quando immediatè dicitur officium Defunctorum; aut immediatè post h. sram aliquam dicitur Missa siue solennis, siue priuata, modò sit Conuentualis.

ANNOTATIONES.

a em Epif. lib. 2 cap. 3. § 1. Notandum quod supradicto ordine semper diebus Dominicis, & festiuis, quæ à populo obseruantur à Canonico Hebdomadario, tam in Collegiatis, quàm Cathedralibus absente Episcopo, Vesperæ sequuntur, eâ tamen moderatione adhibitâ, quod in festis solemnioribus, vt in Natali Domini, Epiphania, Paschate Ascensione, festo Pentecostes, Corporis Christi, Apostolorum Petri & Pauli, Assumptionis B. Mariæ Virginis, omnium Sanctorum, Sancti Titularis Ecclesiæ & Patroni Ciuitatis vel Ecclesiæ Dedicacione celebranti assistere possint. In alijs festis immediatè subsequenter diem Natalis Domini, Paschæ & Pentecostes. Item in festis Circumcisionis Domini, Purificationis, & Annuntiationis B. Mariæ, Trinitatis, & S. Ioannis Baptistæ, quatuor cum plurius adhibeantur, in Dominicis & alijs festis duo. § 2. Quæ.

§. 2. Quando Officium Vesperarum fit sine assistentibus, ut in minoribus Ecclesijs, & quibusdam Congregationibus, horâ competenti Celebrans indutus paramentis suis, ut supra, procedit tecto capite in Chorum præcedentibus Thuriferario sine thuribulo, & alio Acolytha, si fieri potest, à sinistris eius, iunctis manibus, & nudo capite, quos sequuntur Cerofetarij cum candelabris accensis, & pergunt ad Altare ut præcedenti titulo dictum est. Facta oratione ad Altare vadit ad locum suum, ubi incipit Vesperas, intonat Antiphonam primam, alias vero Antiphonas intonant alij Clerici, sicut & Psalmos secundum consuetudinem. Celebrans cantat Capitulum, incipit Hymnum, & Antiphonam ad *Magnificat*, & cum supradictis quatuor Acolythis præcedentibus cum thuribulo, & candelabris procedit ad Altaris incensationem, ut tit. præcedenti, & cum thuriferarij & eius socij suppleant vices Assistentium in ministrando nauiculam & thuribulum, & eleuando hinc inde pluuiale Celebrantis dum incensat Altare dimissâ prius nauicula ab eo qui eam ministrabat in loco congruo. Postea reddito thuribulo, & factâ Altari reuerentiâ redit in Chorum cum prædictis ministris; ibiq; incensatur a Thuriferario, & alij omnes ut supra: & finitis Vesperis redeunt eo ordine quo venerant in Sacristiam. Hic modus Celebrandi Vesperas in Ecclesijs ruralibus & Parochialibus minoribus, videtur aptior & conuenientior, & valde conformis Ceremoniali Episcoporum. Atque si in prædictis Ecclesijs immediate sequitur Completorium, dicto *Fidelium anima* debet statim deponere Pluuiale quod alter Acolythorum defert in Sacristiam, & ipse Celebrans reliqua prosequitur.

§. 3. In Vesperis Psalmi decantari debent à Choro, & ab ipsismet Canonici ac Beneficiatis alijsque in tono & cantu Gregoriano cum grauitate, & decore, ita ut eorum verba ab omnibus intelligantur; sed Versiculus *Gloria Patri, &c.* poterit solemniori vocis modulatione recitari, ad quem omnes detectis capitibus sedentes, vel prout reperiuntur inclinant: & si placuerit, finito quolibet Psalmo, poterit Antiphona repeteri per Organum, modo per aliquos eadem Antiphona repetatur. Et si quis esset qui cum Organo cantare vellet, nihil aliud cantare debet quam ipsam Antiphonam.

§. 4. Hymnum Chorus prosequi debet in cantu plano

Cerem. Epif.
lib. 2. c. 2.

Cerem. Epif.
lib. 1. c. 28.

Cerem. Epif.
lib. 2. c. 6.

plano, vel Musicali prout placuerit, dummodo verba distinctè intelligantur, cui etiam Organum intermisceri poterit, cum tamen verba ipsa Hymni clara voce per aliquos pronuntientur, vel cum Organo cantentur. Eademque obseruari debent circa prosecutionem Cantici *Magnificat*.

Capem. Epif.

lib. 1. cap. 38.

§. 5. Regulare est siue in Vesperis, siue in Laudibus, vt primus versus Canticorum, & Hymnorum, in quibus genuflectendum est, qualis est versiculus *Te ergo quaesumus, &c.* & versiculus *Tantum ergo Sacramentum, &c.* quando ipsum Sacramentum est super Altari & similes, cantentur à Choro in tono intelligibili, non autem ab Organo sic etiam Versiculus *Gloria Patri, &c.* etiam si Versiculus immediate praecedens fuerit à Choro pariter decantatus; idem seruandum in vltimis versibus Hymnorum.

Capem. Epif.

lib. 2. cap. 1.

§. 6. Si fuerint Hymni *Veni creator Spiritus, &c.* aut *Aue maris stella &c.* dum Celebrans Hymnum intonat, omnes genuflectunt, & statim ipse Celebrans etiam in suo loco genuflectit, permanens in genuflexione vsque ad finem primi versus; quo finito surgit, surgentibus omnibus, & stat quousque perficiatur.

Car. Epif. lib.

2. cap. 14.

Gauan:us

cum ment. in

Rubr. Breui-

ary sect. 10.

c. 3. n. 15.

§. 7. Si initium Hymni continet inuocationem Christi vel Dei, v. g. *Iesu nostra redemptio? Deus tuorum militum, &c.* *Veni creator, &c.* *Iesu redemptor annuum, &c.* Celebrans eleuat & iungit manus, & caput versus Altare inclinat.

§. 8. Si Thuriferarius aduertat non satis restare temporis ad complendam totam incensationem ante Orationem, statim post versum *Gloria Patri*, relicta incensatione Cleri in completa, vel ijs incensatis, quasi sine mora, pergat ad incensandum populum, dum dicitur versus *sicut erat*.

§. 9. In Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis vbis, duo Canonici, & duo Beneficiati bini solent procedere post Celebrantem ad Altaris incensationem, & versus Altare genuflectunt, vel se inclinant, dum thurificatur Altare vti facit Celebrans, stantes versâ facie ad Altare: & post incensationem eodem ordine quo venerant sua sedilia repetunt cum honoris significatione ad Celebrantem, ibique cum alijs suo ordine thurificantur. Et hæc consuetudo laudanda, & probanda videtur maxime quando Tabernaculum SS. Sacramenti, est ad altare, aut quando est expositum, sed hæc sicut & alia omnia in hoc Compendio,

dio, & non in ipsis Rubricis, comprehensa superiorum: iudicio relinquuntur.

TITVLVS II.

De Vesp'ris solennibus presente Episcopo.

1. SI Episcopo placeat, parabitur ei sedes am- *Carem. Episc.*
pla a latere Euangelij prope Altare, ita vt *lib. 1. cap. 12.*
respiciat partem meridionalem, dum sedet super
eam. Pro Celebrante vero parabitur scamnum
oblongum a parte Epistolæ sed paulò infra se-
dem Episcopi, ne Celebrans sit omninò è regio-
ne, ita vt Celebrans sit quasi è regione dexteræ
Episcopi.

2. Accum Celebrans accedit ad Altare cum
Ministris, vsuprà & assistentibus suis, salutae
prius Episcopum nudo capite, & profundâ incli-
natione, deinde altare, Thuriferario, Cerofera-
rijs & Cæremoniario genuflectentibus; Tum
ad altare parumper orant, & postea factâ iterum
altari debita reuerentia, & Episcopo, recedunt
ad locum prædictum vbi Celebrans stat in me- *Carem. Episc.*
dio suorum Assistentium, si sit consuetudo, vel *cap. 2. n. 2.*
illi accedunt in Chorum postquam Celebran-
tem comitati fuerint ad sedem, & ei primam
Antiphonam præintonauerit primus Assistens,
sicut in si situs loci vbi Celebrans sedet ad id co-
gat.

3. Deindè dicitur secretò *Pater noster, & Aue*
Maria, quod dicto Celebrans facit Episcopo pro-
fundam reuerentiam, quasi licentiam petens. De-
inde præintonat primam Antiphonam Celebran-
ti primus Assistens, qua præintonata recedunt
omnes Assistentes in Chorum præsertim si Psal-